



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCLXIV. Fraus legis Voconiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

pellaret de his tantummodo latam, qui erant ignominiosi. Illis remisit istam veniam. Fortasse isti placebunt, si plures inciderint in eandem sortem, in eandem conditionem.

PARS ALTERA

DECLAMATIO.

Idem tempus est ignominiae meae & receptae rogationis. Nam natura prius est, ut ego non teneam, quam ut recepta lex sit. Nam si ego tenuissem, lex recepta non esset: quoniam non tenui: recepta lex est. Igitur ignominia mea praecessit tempus rogationis. Prius apud animos suos constituerunt homines, non parere contradictioni meae, quam rogationem receperunt. Antequam tabella referretur, antequam excuteretur numerus populi, ego jam non tenueram. Rogatio nondum erat recepta, nisi posteaquam dinumeratae sunt populi sententiae. Hoc ergo tenuit. Atque etiam si hoc tempus mihi non remitteret totam ignominiam: lex tamen quae ignominiosos vacare omni nota voluerat, remisit mihi duas illas contradictiones. Non enim facit ignominiam tertia contradictio, sed tres. Quod si duae illae praecesserant, quae maiorem partem ignominiae conficiunt, id quod jam me premebat, remisit.

CCLXIV.

Fraus legis Voconiae.

NE LICEAT MULIERI NISI DIMIDIAM PARTEM BONORUM DARE. Quidam duas mulieres dimidiis partibus instituit heredes. Testamentum cognati arguunt.

DECLAMATIO.

Antequam jus executio, & vim legis, quae per se factis manifesta est, intueor; primum illud apud vos dixisse

¹ Hoc ergo tenuit.] Ut saltem (inquit) aliis auctoribus, absque ulla speciali rogationis beneficio uterer. *Aerodius.* nota, scriptum est de coercendis ex lege Voconia mulierum hereditatibus. Atque aded mulieri non solum quartam,

xiffe contentus sum : adsum testamento. Eventum huic legi dabit religio vestra, & excussa parte utraque, sententiam formabit. Interest tamen supremæ hominis voluntati legem favere, ut quod de bonis suis constituit in supremis dominus fecerit jure, Nec me confundit, quod ex diverso sunt propinqui. Jactent ut volent sanguinis conjunctionem. Ego intelligo quasdam fuisse causas, propter quas is qui hos cognatos habebat, aliis moreretur hæredibus. Ac si in hac parte haberent fiduciam, arguerent testamentum tanquam impium, tanquam inofficiosum. Nunc apparet, neque de personis earum, quæ hæredes sunt institutæ, dici apud vos posse : neque eorum, qui sibi contra testamentum vindicant, merita proferri. Solum enim jus excipiunt, & circa legem calumniantur. Quæ lex tamen qualis est? Ne liceat mulieri plusquam dimidiam partem bonorum suorum relinquere. Etiam si forma judicii unius est, ¹ apparet tamen vobis cum legibus esse litem. Quæro igitur ab istis, utram eligant, in qua malint consistere. Neque enim litigant de bonorum parte, sed totum arguunt testamentum. Incipiamus igitur ab ea quæ prior scripta est. Quid in hac parte testamenti vitiosum est? Vetatur plusquam dimidiam partem bonorum relinquere, dimidiam partem patrimonii accipi. Excutiemus postea, quale sit illud, quod consequutum est. Interim hoc jus firmum est, nec everti sequentibus potest. At enim jus quidem illa habuit capiendi : sed ea, quæ postea scripta est, non habuit. Iterum interrogabo, quare. Quoniam plusquam ² dimidiam partem patrimonii relinquere foemina non potuit. Atqui hæc quoque non plusquam dimidia parte

uti ex Dione colligebatur, sed dimidiam totius hereditatis relinquere ex lege licuisse : ut jam nullus Augustino fuerit tam acriter in Voconium Saxam invehendi locus, si quale caput hoc legis fuit, ex Quintiliano cognovisset. *Ærod.*

¹ Apparet tamen vobis cum legibus.]

Scribo : apparet tamen duabus cum hereditibus esse litem. Quæro igitur ab istis, utram eligant, cum utra malint consistere? Nam consistere hic est litigare, ut sæpe in his declamationibus. Gronovius.

² Dimid. partem pat. accipi.] *Accepti* Pith.

parte patrimonii hæres instituta est. Nec video rationem, cur id quod illi capere licuit, huic non liceat: cum in eodem scripta sit testamento. Manifestum est nihil posse calumniæ admittere verba legis ac scripti. Nunc peritissimi litium homines ad interpretationem nos juris adducunt. Non enim hanc esse legis voluntatem, quæ verbis ostendatur, videri volunt. Quorum ego prudentiam, iudices, magnopere miror: tantum vicerunt illos ¹ majores nostros, illos constitutores juris, illos qui rudem civitatem, legibus ac jure formarunt: ut hoc approbare conentur, defuisse his sermonem, defuisse consilium. Ac priusquam rationem ipsius legis excutio, interim hoc dico, iudices: Perniciosissimam esse civitati hanc legum interpretationem. Nam si apud iudicium hoc semper quæri de legibus oportet; quid in his iustum, quid æquum, quid conveniens sit civitati: supervacuum fuit scribi omnino leges. Et credo fuisse tempora aliquando, quæ solam & nudam justitiæ haberent æstimationem. Sed quoniam hæc ingeniis in diversum trahebatur, nec unquam satis constitui poterat, quid oporteret, certa forma, ad quam viveremus, instituta est. Hanc illi auctores legum verbis complexi sunt: ² quam si mutare, & ad utilitates suas pervertere licet, omnis vis juris, omnis usus eripitur. Nam quid interest nullæ sint, an incertæ leges? Lex illa complexa est. Ne plus liceat quam dimidiam partem mulieri relinquere. Neutri ex his, quibus adsumus, plus dimidia parte relictum esse manifestum est: ³ & apparet potuisse legum latorem, ut si partem demum patrimonii pervenire ad fœminas vellet, partem utique viris relinquere id ipsum caveret: neque id magno aut difficili circuitu effici potuit: sed vel sic scripta lege, non plusquam dimidia pars patrimonii

¹ *Majores nostros.* Vet. *vestros.* Idem.
² *Quam si mutare.* Lege: *quæ si mutare.* ut ad verba pertineat. Gronovius.
³ *Et apparet potuisse.* In quibusdam

exemplaribus lego, & apparet voluisse legumlatorem uti pars dimidia patr. &c. non male. & post illud perveniret interrogationis notam adjicio. Pith.

monii ad fœminas perveniret. Interrogo enim: Si pluribus fœminis, sed minores aliquanto portiones reliquerit: quæ tamen computatæ, & in unum contractæ plusquam semissem patrimonii efficiant: quæro an moveri lis possit? Nam si movetur lis, non hac (ut opinor) lege litigabitur, qua plusquam dimidiam partem patrimonii relinquere fœminæ non liceat, cum ex illis nulla dimidiam partem acceperit. Sive ad totam nos vocas computationem, nihil interest quantum cuique fœminæ relinquatur. Quid sine ratio quidem repugnat scripto, & verbis legis istius? Quid enim putas voluisse legislatorem, cum hoc jus constitueret? Ne fœminæ nimias opes possiderent, ne potentia earum civitas premeretur. Hoc ergo adversus singulas constituit, & ad evitandas opes fœminarum, satis hoc quæsitum, ne uni plusquam dimidia pars patrimonii relinqueretur. ¹ Cæterum quidem illud non caverunt leges, ne plures fœminæ eodem testamento scriberentur: non hercule magis quam illud, ne plures hæreditates iisdem fœminis relinquerentur.

CCLXV.

Ignominiosi pulsator in templo.

SI QUIS IN TEMPLO INIURIAM FECERIT, X. MILLIA DET EI, CUI INIURIAM FECERIT; DECEM MILLIA CIVITATI. IGNOMINIOSO NE SIT ACTIO INIURIARUM. Quidam ignominiosum pulsavit in templo: decem millia petit Magistratus, nomine civitatis.

DECLAMATIO.

SI pudor commendandus est (cujus difficillima ratio est *S*in lite pecuniaria) non nobis litigamus, ac ne Reipublicæ quidem & civitatis nomine avari sumus: & hæc omnis actio non tam lucri gratia, & acquirendæ hujus pecuniæ constituta est, quam in ultionem Deorum immortalium,

¹ Cæterum quidem.] Alii, cæteroquin. Idem.